Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. 29 NSČR 66/2011, ECLI:CZ:NS:2011:29.NSCR.66.2011.1

Číslo: 34/2012

Právní věta:

Má-li právní otázka řešená v rozhodnutí odvolacího soudu význam pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), nelze odmítat přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pouze na základě argumentu, že postrádá zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), zejména proto, že její řešení je dáno neopakovatelnými a nezaměnitelnými skutkovými okolnostmi případu. I když rozhodování o dovolání je právním prostředkem zajišťujícím jednotnost rozhodování soudů, plní tento účel prostřednictvím rozhodování v konkrétních věcech (v jednotlivých případech), aniž by mohlo být jakkoliv významné, jaký má (může mít) taková konkrétní věc judikatorní přesah.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.11.2011

Spisová značka: 29 NSCR 66/2011

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Insolvence

Předpisy: § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 22. 11. 2010 prohlásil K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích (dále též jen „insolvenční soud“) konkurs na majetek dlužníka.

K odvolání dlužníka V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 19. 4. 2011 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z odůvodnění:

Dovolání dlužníka proti usnesení odvolacího soudu Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, jako nepřípustné.

Učinil tak proto, že dovolání v této věci může být přípustné jen podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (tedy tak, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam). Srov. i usnesení ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. 29 NSČR 4/2008, uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sen. zn. 29 NSČR 12/2011, uveřejněné pod číslem 110/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 110/2011“ (tato usnesení jsou – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže a vydaná od 1. 1. 2001 – veřejnosti dostupná i na webových stránkách Nejvyššího soudu). Jde totiž o usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto v insolvenčním řízení „ve věci samé“ (k výkladu tohoto pojmu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sen. zn. 29 NSČR 30/2010, uveřejněné pod číslem 96/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 96/2011“/).

Důvod připustit dovolání však Nejvyšší soud nemá, když dovolatel mu nepředkládá k řešení žádnou otázku, z níž by bylo možno usuzovat, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Dovolací argumentace v rovině obou uplatněných dovolacích důvodů (uvedených v § 241a odst. 2 o. s. ř.) obsáhle směřuje k prosazení dlužníkova názoru, že insolvenční navrhovatel, věřitel F., není v insolvenčním řízení řádně zastoupen.

Napadené usnesení ovšem spočívá na závěru, že jiný způsob řešení úpadku (než konkurs) byl v dlužníkově případě zákonem vyloučen.

Již v R 96/2011 Nejvyšší soud uzavřel, že pro posouzení správnosti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka je právně bezvýznamná obrana dlužníka založená na tvrzení, že insolvenční navrhovatel nedoložil při rozhodování o insolvenčním návrhu svou splatnou pohledávku vůči dlužníku. V R 110/2011 pak Nejvyšší soud vysvětlil, že opravný prostředek (odvolání, dovolání, žaloba pro zmatečnost) směřující proti rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka může uspět jen tehdy, jsou-li jeho prostřednictvím zpochybněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o prohlášení konkursu, k nimž patří předchozí vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka a závěr, že dlužníkův úpadek nelze řešit některým ze sanačních způsobů (reorganizací či oddlužením), případně závěr, že namísto přijetí rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkova úpadku (ve smyslu § 4 odst. 2 insolvenčního zákona) mělo být vydáno rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku (§ 158 insolvenčního zákona).

Dovolací argumentace se s těmito ustálenými judikatorními závěry Nejvyššího soudu míjí. Stejně jako je v intencích R 96/2011 právně bezvýznamnou argumentace zpochybňující správnost usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka výhradami brojícími proti existenci pohledávky insolvenčního navrhovatele, je při poměřování správnosti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka právně bezcennou výtka, že věřitel F. není v insolvenčním řízení řádně zastoupen.

Ani kdyby měl Nejvyšší soud takovou argumentaci za opodstatněnou, nebyl by jejím prostřednictvím vyvrácen závěr odvolacího soudu, že jiný způsob řešení úpadku (než konkurs) zákon v dlužníkově případě vylučuje.

Přitom nejde o to (jak ve vyjádření k dovolání namítá věřitel F.), že by napadené rozhodnutí muselo mít po právní stránce zásadní význam z hlediska „rozhodovací činnosti vůbec“. Platí totiž, že má-li právní otázka řešená v rozhodnutí odvolacího soudu význam pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), nelze odmítat přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (zde ve spojení s § 238a odst. 1 písm. a/, odst. 2 o. s. ř.) pouze na základě argumentu, že postrádá zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), zejména proto, že její

řešení je dáno neopakovatelnými a nezaměnitelnými skutkovými okolnostmi případu. I když rozhodování o dovolání je právním prostředkem zajišťujícím jednotnost rozhodování soudů, plní tento účel prostřednictvím rozhodování v konkrétních věcech (v jednotlivých případech), aniž by mohlo být jakkoli významné, jaký má (může mít) taková konkrétní věc judikatorní přesah (srov. k tomu v literatuře např. též Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 1884 až 1887, zejména pak pasáž ze str. 1885). Podstatné naopak je, že dotčené právní posouzení věci je významné pro věc samu. To je ostatně v souladu i se způsobem, jakým je v zákoně č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, vymezeno postavení Nejvyššího soudu (podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a/ zákona o soudech a soudcích Nejvyšší soud jako vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování (i) tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy).

Ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání jsou pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona).

Odlišné stanovisko JUDr. Roberta Waltra, JUDr. Ing. Jana Huška a JUDr. Ludvíka Davida, CSc.

Závěr vyslovený v právní větě je dle mého názoru nesprávný, je v rozporu s názory již mnohokrát vyslovenými v judikatuře Nejvyššího soudu, která setrvale ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. (před i po 1. 7. 2009) vykládá tak, že zásadní právní význam dovoláním napadeného rozhodnutí je dán pouze za kumulativního splnění předpokladů, že řešení dovoláním předestřených právních otázek je významné jak pro rozhodnutí v dané věci, tak i pro rozhodování věcí obdobných. Tento požadavek je v rozhodnutích Nejvyššího soudu vyslovován naprosto standardně, ať již úsporně s užitím výrazu „judikatorní přesah“ (za mnohé viz např. odůvodnění rozsudku ze dne 12. 3. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4080/2007, uveřejněného pod č. 22/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3485/2008), nebo rozvitěji s pomocí teze, že „Pojem zásadního významu po právní stránce je specifický nikoli samotnou uplatnitelností v dané věci (v tom smyslu, že posouzení určité právní otázky se promítá do výsledku konkrétního sporu), ale tím, že se s ním spojuje způsobilost významového přesahu do všeobecného (širšího) kontextu soudní praxe. Jinými slovy, rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam tehdy, jestliže zahrnuje posouzení právní otázky, jež je relevantní i pro posouzení jiných, obdobných právních poměrů, a jež v konečném účinku může mít vliv na obecnou rozhodovací činnost soudů.“ (Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2010, sp. zn. 30 Cdo 594/2010.) V řadě rozhodnutí byl již též zásadní právní význam rozhodnutí vyloučen poukazem na předkládaným rozhodnutím odmítaný argument jedinečnosti (neopakovatelnosti a nezaměnitelnosti) skutkových okolností případu (srov. např. odůvodnění rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005, a ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 563/2004, uveřejněných pod č. 26/2008 a č. 83/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Uvedené závěry byly aprobovány i Ústavním soudem (viz usnesení ze dne 23. 8. 1995, sp. zn. III. ÚS 181/95, nebo ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. I. ÚS 1742/10). Přijetím názoru vysloveného v právní větě by se Nejvyšší soud zbavil jednoho z nemnoha prostředků, jimiž může regulovat množství věcí, v nichž přezkoumá věcnou správnosti rozhodnutí, jimiž byla daná věc shodně vyřešena dvěma nižšími instancemi a naplnit tak své hlavní poslání sjednocování soudní praxe vydáváním nevelkého počtu skutečně zásadních rozhodnutí a nikoli chrlením tisíců rozhodnutí, která žádný sjednocovací potenciál nemají a jsou často vydávána v nepřiměřených časových lhůtách. Nejvyšší soud by si rovněž neměl klást nesplnitelné (personálním vybavením objektivně limitované) cíle zajistit individuální spravedlnost ve všech věcech, které jsou mu předloženy. V podrobnostech odkazuji na článek Michala Bobka: Curia ex machina; o smyslu činnosti nejvyšších a ústavních

soudů, (Právní rozhledy 22/2006, s. 1).